

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 109/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou Lansky, Ganzger, Jacko & Partner, s. r. o., Dvořákovo nábrežie 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Jacko, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 21/2020 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti a vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 ústavy a podľa čl. 37 ods. 4 listiny v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 14 bodu 1 prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Spolu s ústavnou sťažnosťou sťažovateľka podala aj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia

krajského súdu až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o jej ústavnej sťažnosti podľa § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Podaním doručeným ústavnému súdu 31. januára 2023 sťažovateľka navrhla vydať dočasné opatrenie podľa § 130 zákona o ústavnom súde, ktorým by ústavný súd prikázal krajskému súdu prerušiť konanie vedené pod sp. zn. 10 Co 21/2020 až do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že uznesením č. k. 10 Co 21/2020-1975 z 18. septembra 2020 krajský súd rozhodol, že vstup intervenientov – [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a sťažovateľky do konania vedeného krajským súdom je neprípustný z dôvodu, že intervenienti mali postavenie konkurzných veriteľov a členov veriteľského výboru, ktorých záujmy bol povinný obhajovať a chrániť správca konkurznej podstaty úpadcu, preto nie je potrebné, aby bol v konaní podporovaný aj účasťou jednotlivých konkurzných veriteľov. Krajský súd skonštatoval, že intervenienti nebudú žiadnym spôsobom dotknutí vo sfére hmotnoprávneho postavenia, pričom majetkový záujem na výsledku konania, ktorým odôvodňovali svoj vstup do konania, nie je možné stotožňovať s právnym záujmom.

3. O ústavných sťažnostiach [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] proti predmetnému uzneseniu rozhodol ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 186/2021-120 z 2. decembra 2021 (ďalej len „nález z 2. decembra 2021“), ktorým vyslovil porušenie ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 14 bodu 1 prílohy č. 1 medzinárodného paktu, uznesenie krajského súdu z 18. septembra 2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd dospel k záveru o nedostatočnosti a arbitrárnosti odôvodnenia uvedeného uznesenia, pričom porušenie označených práv identifikoval aj v postupe krajského súdu, ktorý sa sťažovateľom neumožnil vyjadriť k návrhu žalovaného na ich nepripustenie do konania a ovplyvniť tak rozhodnutie o (ne)pripustení intervencie.

4. Po vrátení veci krajský súd v intenciách nálezu ústavného súdu opätovne rozhodol o návrhu žalovaného podľa § 83 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a uznesením č. k. 10 Co 21/2020-2973 z 30. septembra 2022 vstup intervenientov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] do konania nepripustil z totožných dôvodov, aké konštatoval v rozhodnutí z 18. septembra 2020. Opätovne zdôraznil absenciu ich právneho záujmu na výsledku konania, ktorý by mal priamy dopad na ich hmotnoprávne postavenie.

5. Na pojednávaní uskutočnenom 27. októbra 2022 krajský súd vyhlásil napadnuté uznesenie, ktorým nepripustil vstup sťažovateľky do konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. V ústavnej sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka argumentuje, že:

a) nálezom ústavného súdu z 2. decembra 2021, konkrétne jeho tretím výrokom bolo uznesenie krajského súdu z 18. septembra 2020 zrušené v celom rozsahu, t. j. aj vo vzťahu k nej, čím došlo k navráteniu právneho stavu pred jeho vydaním. Keďže krajský súd následne

uznesením z 30. septembra 2022 opätovne rozhodol len o nepripustení intervenientov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] do konania, pričom o sťažovateľke nerozhodol, zastáva názor, že svojím oznámením o vstupe do konania z 23. júla 2020 (ďalej len „oznámenie o vstupe“) nadobudla *ex lege* postavenie intervenienta so všetkými procesnými právami;

b) napriek žiadosti obsiahnutej v oznámení o vstupe a opakovane ústne na pojednávaní 27. októbra 2022 jej krajský súd neustanovil tlmočníka z maďarského jazyka do slovenského jazyka, hoci výslovne uviedla, že je obchodnou spoločnosťou so sídlom v Maďarsku a jej štatutárny orgán je fyzická osoba maďarskej národnosti, ktorá neovláda slovenský jazyk;

c) krajským súdom nebolo vyhovené ani jej žiadosti o nahliadnutie do súdneho spisu a vyhotovenie fotokópií;

d) krajský súd jej neumožnil vyjadriť sa k nesúhlasu žalovaného s jej vstupom do konania a v zmysle nálezů ústavného súdu z 2. decembra 2021 tak učinil len vo vzťahu k ostatným dvom intervenientom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ];

e) nebola predvolaná na pojednávanie uskutočnené 27. októbra 2022, o ktorom sa dozvedela iba náhodou a na ktorom sa opätovne domáhala svojej účasti na konaní v pozícii intervenienta. Súčasne v jej prípade nebola zachovaná ani zákonom stanovená lehota na prípravu na pojednávanie. Na predmetnom pojednávaní krajský súd napadnutým uznesením rozhodol, že jej vstup do konania je neprípustný, čím uznal, že až do momentu vyhlásenia tohto uznesenia sťažovateľka mala postavenie intervenienta;

f) napadnuté uznesenie nebolo písomne vyhotovené, preto je podľa sťažovateľky (rovnako ako uznesenie z 18. septembra 2020) bez odôvodnenia nepreskúmateľné a arbitrárne. Krajský súd sa ani v jeho ústnom odôvodnení žiadnym spôsobom nevysporiadal s argumentáciou o existencii právneho záujmu sťažovateľky na výsledku konania, ktorý náležite zdôvodnila v podanom oznámení o vstupe.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie v bode 1 označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a medzinárodného paktu napadnutým uznesením krajského súdu vyhláseným na pojednávaní 27. októbra 2022, ktorým nepripustil vstup sťažovateľky do konania ako intervenienta na strane žalobcu – správcu konkurznej podstaty úpadcu.

8. Vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie nebolo vyhotovené v písomnej podobe, ale bolo len vyhlásené a ústne odôvodnené na pojednávaní krajského súdu uskutočnenom 27. októbra 2022, ústavný súd si na účel oboznámenia sa s dôvodmi tohto rozhodnutia vyžiadal od krajského súdu zvukový záznam z predmetného pojednávania. Z obsahu zvukového záznamu vyplýva, že krajský súd napadnuté uznesenie odôvodnil tým, že iba z opatrnosti vyhovel opätovnému návrhu žalovaného a nepripustil vstup sťažovateľky do konania, pretože podľa jeho názoru ústavný súd vo výrokovej časti nálezů z 2. decembra 2021 omylom nevymedzil, že uznesenie z 18. septembra 2020 sa zrušuje iba v tej časti, ktorá sa týkala sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

9. Z ústavnej sťažnosti je však zrejmé, že sťažovateľka svoje postavenie intervenienta až do vydania napadnutého uznesenia krajského súdu vyvodzuje práve z tej skutočnosti, že nálezom ústavného súdu z 2. decembra 2021 (jeho tretím výrokom) bolo uznesenie krajského súdu z 18. septembra 2020 zrušené v celom rozsahu, teda nie iba vo vzťahu k ■■■■■ a ■■■■■ (ktorí proti nemu podali ústavné sťažnosti), ale aj vo vzťahu k nej. Tvrdí, že postavenie intervenienta tak nadobudla na základe jej procesného úkonu – písomného oznámenia o vstupe do konania z 23. júla 2020.

10. Takúto úvahu sťažovateľky však nemožno akceptovať. Napriek tomu, že ústavný súd, rozhodujúc o ústavných sťažnostiach intervenientov ■■■■■ a ■■■■■, vo výroku svojho nálezu č. k. II. ÚS 186/2021 z 2. decembra 2021 skutočne explicitne nevymedzil, že uznesenie krajského súdu z 18. septembra 2020 sa zrušuje len vo vzťahu k týmto intervenientom, prijatie sťažovateľkou predkladanej úvahy by predstavovalo popretie účinkov zrušujúceho rozhodnutia ústavného súdu s ohľadom na okruh dotknutých subjektov. Odporovalo by to tiež zásade, ktorú ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane proklamuje, že každý si má svoje práva strážiť sám a ústavnou sťažnosťou sa nie je možné domáhať ochrany práv inej osoby (II. ÚS 269/07, IV. ÚS 72/08).

11. Uvedené závery podporuje aj tá skutočnosť, že sťažovateľka spolu s ostatnými dvomi intervenientmi netvorila nerozlučné procesné spoločenstvo (§ 77 CSP), pri ktorom by úkony jedného z nich zaväzovali aj ostatných. Sťažovateľka pritom oznámila svoj vstup do konania podaním z 23. júla 2020, teda v iný deň ako ostatní dvaja intervenienti, ktorí tak učinili 29. júla 2020, čo znamená, že krajský súd o každom jednom z nich mohol rozhodnúť aj samostatným uznesením. V prejednávanej veci sa v prospech sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom neuplatňuje ani zásada *beneficium cohaesionis*, keďže táto predstavuje špeciálny procesný nástroj trestného (nie civilného sporového) konania poskytujúci možnosť vzťahnúť opravný prostriedok aj na účastníkov konania, ktorý sa ich týka, aj keď ho sami neuplatnili.

12. Z napísaného tak vyplýva, že krajský súd o nepripustnosti vstupu sťažovateľky do konania rozhodol právoplatne už uznesením z 18. septembra 2020, proti ktorému sťažovateľka (na rozdiel od ostatných dvoch intervenientov) nevyužila možnosť podať ústavnú sťažnosť, čím jednoznačne zanedbala ochranu svojich základných práv a sama sa zbavila príležitosti nechať preskúmať ústavnú udržateľnosť argumentácie a postupu všeobecného súdu pri rozhodovaní o nepripustení jej vstupu do konania. Práve táto skutočnosť bola pre ústavný súd rozhodujúca pri posúdení dôvodnosti všetkých námietok sťažovateľky uplatnených v jej ústavnej sťažnosti.

13. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne (*vigilantibus iura*). Ten, kto sa stavia k ochrane svojich práv s neospravedliteľnou ľahostajnosťou alebo nevedomosťou, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto svojich práv na ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 518/2021).

14. Ústavný súd preto konštatuje, že námietka týkajúca sa porušenia základného práva sťažovateľky vyjadriť sa k nesúhlasu žalovaného s jej vstupom do konania [bod 6 písm. d)] mohla (a mala) byť predmetom ústavnej sťažnosti nasmerovanej práve proti rozhodnutiu z 18. septembra 2020. Keďže, ako už ústavný súd vysvetlil, uvedené právoplatné rozhodnutie nebolo v časti o nepripustení

sťažovateľky do konania dotknuté jeho zrušujúcim nálezom z 2. decembra 2021, sú bez akejkoľvek relevancie aj tvrdenia sťažovateľky o neumožnení nahliadať do súdneho spisu [bod 6 písm. c)], nepredvolaní na pojednávanie uskutočnené 27. októbra 2022 a nedodržaní zákonnej lehoty na prípravu naň [bod 6 písm. e)]. Sťažovateľke totiž právoplatnosťou rozhodnutia krajského súdu z 18. septembra 2022 zaniklo postavenie intervenienta (§ 83 CSP) spolu so všetkými procesnými právami z neho vyplývajúcimi.

15. Na uvedenom nemení nič ani tá okolnosť, že krajský súd napadnutým uznesením rozhodol o nepripustení sťažovateľky do konania celkom nadbytočne, keďže na opätovné návrhy v zmysle § 83 CSP súd neprihliada a nevydáva o tom ani osobitné rozhodnutie (pozri *Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 278*). Z tohto dôvodu sú bez významu aj výhrady sťažovateľky o nedostatku písomnej formy napadnutého uznesenia či absencie jeho náležitého odôvodnenia [bod 6 písm. f)]. K tomu ústavný súd už len na margo dodáva, že krajský súd na pojednávaní vyhlásené uznesenie zrozumiteľne zdôvodnil práve tým, že účinky kasačného nálezu ústavného súdu z 2. decembra 2021 nemožno vzťahovať aj na sťažovateľku, teda objasnil dôvody, na základe ktorých rozhodol uvedeným spôsobom.

16. Napokon ústavný súd považuje za neopodstatnenú aj námietku sťažovateľky o porušení jej základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 ústavy a podľa čl. 37 ods. 4 listiny v spojení s čl. 47 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 ústavy [bod 6 písm. b)]. Porušenie tohto práva spočíva podľa sťažovateľky v postupe krajského súdu, ktorý jej neustanovil tlmočníka napriek opakovaným žiadostiam a vyhláseniam, že jej štatutárny orgán (konateľ) je fyzická osoba maďarskej národnosti neovládajúca slovenský jazyk. Je nespochybniteľné, že jednou zo zásad, ktorá precizuje spravodlivé súdne konanie vyjadrené v čl. 46 ústavy, aj „právo na tlmočníka“ upravené v čl. 47 ods. 4 ústavy (čl. 37 ods. 4 listiny), ktoré je na zákonnej úrovni pre civilné sporové konanie konkretizované v § 155 CSP. S ohľadom na okolnosti prejednávanej veci, keď sťažovateľka nemala v konaní procesné postavenie sporovej strany ani intervenienta, by však nebolo účelné a hospodárne, aby krajský súd zabezpečil sťažovateľke na pojednávaní uskutočnenom 27. októbra 2022 tlmočníka.

17. Ústavný súd tak nemôže prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľky o porušení jej ústavou, dohovorom, listinou a medzinárodným paktom garantovaných práv, ktoré by odôvodňovalo prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Na základe týchto záverov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto uznesenia).

18. Ústavný súd súčasne nevyhovел ani návrhom sťažovateľky na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu a nariadenie dočasného opatrenia (bod 2 výroku tohto uznesenia), pretože jej ústavnú sťažnosť odmietol v celom rozsahu z dôvodov už bližšie ozrejmenej v tomto uznesení. Zo systematického výkladu právnej úpravy týchto inštitútov predbežnej, resp. dočasnej ochrany totiž vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takýchto návrhoch prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 16. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu